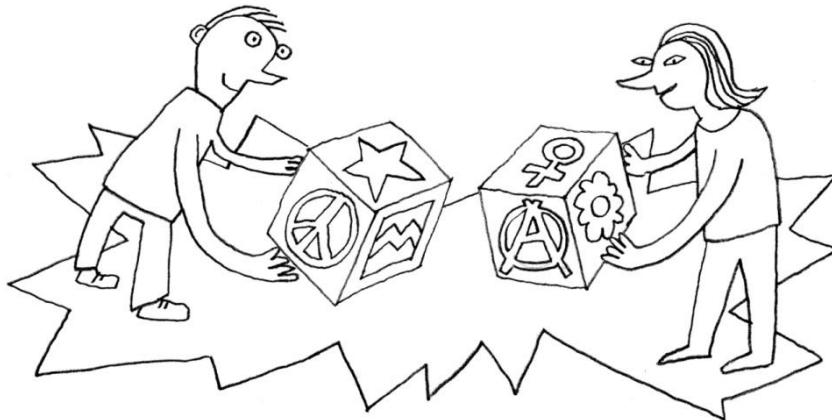

Κεφάλαιο 6 -

Κατανοούμε την πολιτική φιλοσοφία

Εισαγωγή

Η εικόνα δείχνει ένα αγόρι κι ένα κορίτσι, να κοιτάζει το ένα το άλλο. Ο καθένας τους δείχνει στον άλλο έναν κύβο με σύμβολα που αντιπροσωπεύουν πολιτικές φιλοσοφίες. Είναι σημαντικό πως χαμογελούν, καθώς τα σύμβολα διαφέρουν και υποδεικνύουν αντιπαράθεση και διαφωνία. Αξίζει να εξερευνήσουμε τη σημασία των συμβόλων, όσο αυτό είναι δυνατό. Το αγόρι δείχνει το σύμβολο «απαγορεύστε τις βόμβες», προς ένδειξη ειρηνοφιλίας. Το πεντάγωνο θα μπορούσε να αντιπροσωπεύει μια σοσιαλιστική άποψη, αλλά επίσης μια ολιστική άποψη της ανθρωπότητας στο σύμπαν. Οι γραμμές ζιγκ-ζαγκ μπορεί να αντιπροσωπεύουν το νερό, σαν σύμβολο για την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά το νόημά τους θα μπορούσε να είναι και εντελώς διαφορετικό. Το κορίτσι δείχνει το σύμβολο Α, του αναρχισμού. Το σύμβολο για το γυναικείο φύλο μπορεί να αντιπροσωπεύει μια φεμινιστική άποψη. Το λουλούδι μπορεί να αντιπροσωπεύει την προστασία του περιβάλλοντος, ή την ειρήνη, αλλά το κορίτσι μπορεί, επίσης, να έχει δώσει σε αυτό το σύμβολο μια διαφορετική σημασία. Οι νέοι κάνουν χρήση των δικαιωμάτων του ανθρώπου – ελευθερία της σκέψης, ελευθερία της έκφρασης και ισότητα. Δεν υπάρχει καμία αρχή για να αποφασίσει ποιος είναι σωστός και ποιος λάθος.

Η εικόνα μεταφέρει ένα ενδιαφέρον και παράδοξα πολύπλοκο μήνυμα. Συνδυάζουμε σύμβολα και έννοιες στην πολιτική φιλοσοφία για να εκφράσουμε τις ιδέες και τις απόψεις μας, αλλά αυτά μπορεί να είναι διφορούμενα ή παραπλανητικά. Για τον λόγο αυτό, πρέπει να εξηγούμε τις επιλογές μας ο ένας στον άλλο, και πρέπει να ακούμε προσεχτικά. Υπάρχουν πολλά σημεία με τα οποία θα μπορούσαμε να συμφωνούμε ή να διαφωνούμε. Τα έξι σύμβολα αρκούν για να μας δώσουν μια ιδέα μιας ανοιχτής, πλουραλιστικής κοινωνίας. Θα πρέπει να φερόμαστε ο ένας στον άλλο με σεβασμό. Τότε, μπορούμε να έχουμε ένα καλό επιχείρημα που δεν βλάπτει κανέναν και τους ωφελεί όλους.

Η εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα (EDC/HRE) ενσωματώνει δύο διαστάσεις. Η πρώτη αναφέρεται στο περιεχόμενο. Η κατανόηση της πολιτικής φιλοσοφίας στην EDC/HRE είναι σημαντική, καθώς μας παρέχει μια αίσθηση κατεύθυνσης και αξιών όταν κρίνουμε θέματα και αναλαμβάνουμε δράση. Επίσης, καταλαβαίνουμε καλύτερα τους άλλους.

Η δεύτερη διάσταση της EDC/HRE αναφέρεται στην κουλτούρα της πολιτισμένης σύγκρουσης – στο να διαφωνούμε με ένα χαμόγελο, αν είναι δυνατόν. Μια τέτοια κουλτούρα σύγκρουσης πρέπει να διδαχτεί στο σχολείο, μέσω εμπειρίας και αναστοχασμού. Αυτό μπορεί να ξεκινήσει σε νεαρή ηλικία, και πολλά εξαρτώνται από το παράδειγμα που δίνουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές. Ο/η εκπαιδευτικός της EDC/HRE πρέπει να φροντίσει να αποφύγει δύο παγίδες. Η μία είναι η πολιτική ορθότητα. Δεν είναι καθήκον του/της εκπαιδευτικού να διδάξει στους μαθητές κάποιο προτιμώμενο πολιτικό δόγμα, ούτε θα πρέπει να τους πιέσει να αποδεχτούν τις προσωπικές του/της απόψεις. Η δεύτερη είναι η σιωπηλή αδιαφορία, η οποία αποτελεί μια ραφιναρισμένη μορφή καταπίεσης. Οι μαθητές θα πρέπει να μάθουν να δίνουν και να παίρνουν προσοχή και ανταπόκριση. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ενθαρρύνει τους

μαθητές να εξηγούν τις επιλογές τους, έτσι ώστε οι άλλοι να τους καταλαβαίνουν, αλλά δεν θα έπρεπε να πιέζονται να τις δικαιολογήσουν.

Οι δραστηριότητες μπορούν να προσαρμοστούν σε διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, και μπορούν να χρησιμοποιηθούν από το δημοτικό μέχρι το λύκειο.

Δραστηριότητα 6.1. – Βασικές έννοιες της πολιτικής σκέψης

Εκπαιδευτικοί στόχοι	Οι μαθητές κατανοούν τις αξίες που έμμεσα καθοδηγούν την πολιτική επιχειρηματολογία και συζήτηση, και πως κάποιες από αυτές τις αξίες υποστηρίζουν τα ανθρώπινα δικαιώματα, ενώ άλλες έρχονται σε αντίθεση με αυτά (διδάσκοντας περί των ανθρωπίνων δικαιωμάτων).
Υλικά	Η δραστηριότητα εκπαιδεύει τους μαθητές να είναι πρόθυμοι να μελετήσουν και να κατανοήσουν αξίες και στάσεις ανεξάρτητα από το αν συμφωνούν με αυτές ή όχι (διδάσκοντας μέσω των ανθρωπίνων δικαιωμάτων).

Διαδικασία

1. Οι μαθητές σχηματίζουν ζευγάρια ή ομάδες των τεσσάρων.
2. Αναγνωρίζουν τις συνέπειες των δηλώσεων. Μπορεί να είναι απαραίτητο να τους διθούν ερωτήσεις για να τους καθοδηγήσουν και να επιτρέψουν μια σύγκριση, π.χ. για ποιες ομάδες στην κοινωνία μπορεί να έχει συνέπειες μια δήλωση, και ποιες μπορεί να είναι αυτές οι συνέπειες (οι μαθητές θα βρουν απαντήσεις, όπως οι πλούσιοι και οι φτωχοί, οι υγιείς και οι άρρωστοι, οι ισχυροί και οι αδύναμοι, κ.λπ.).
3. Αν έχουν ήδη εισαχθεί στις βασικές προσεγγίσεις της πολιτικής σκέψης, οι μαθητές μπορούν να συνδέσουν τις προτάσεις με διαφορετικές σχολές σκέψης. Μπορεί να βρουν συνάφειες σε παραπάνω από μία σχολή σκέψης.
4. Οι μαθητές κρίνουν τις δηλώσεις και τις βαθύτερες αξίες τους υπό το πρίσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Επέκταση

Οι μαθητές συζητάνε τις συνέπειες των προτάσεων συσχετίζοντάς τις με θέματα υπό συζήτηση στη χώρα τους.

Υλικά

(βλ. επόμενη σελίδα)

Κατάλογος με προτάσεις και συνθήματα

1. Το κράτος δεν πρέπει να παρεμβαίνει στη διαχείριση της οικονομίας. Θα πρέπει να περιορίζεται στην εφαρμογή του νόμου.
2. Θα πρέπει να διασφαλίζεται δωρεάν ιατρική περίθαλψη.
3. Όλες οι εταιρίες θα πρέπει να εθνικοποιούνται.
4. Στον επικεφαλής του κράτους θα πρέπει να δίνονται πλήρεις εξουσίες.
5. Το κράτος, οι εργοδότες και τα σωματεία θα πρέπει να συναντώνται για να καθορίζουν τον ρυθμό αύξησης των μισθών.
6. Το κράτος από μόνο του είναι ένας μπελάς.
7. Ο πολιτισμός των λευκών είναι ανώτερος πολιτισμός.
8. Οι αδύναμοι μαθητές θα πρέπει να αποτρέπονται από το να καθυστερούν άλλους στις σπουδές τους.
9. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να δίνει σε άλλους ανθρώπους διαταγές.
10. Η κοινωνία θα πρέπει να είναι οργανωμένη, έτσι ώστε η άρχουσα τάξη να σέβεται τη φυσική ιεραρχία των πραγμάτων.

Δραστηριότητα 6.2. – Στάσεις προς την εξουσία⁵

Εκπαιδευτικοί στόχοι	Οι μαθητές μπορούν να διαχωρίσουν τις έννοιες της εξουσίας και τις συνέπειές τους για την δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι μαθητές αναπτύσσουν ενεργητική ακρόαση (διδάσκοντας μέσω των ανθρωπίνων δικαιωμάτων).
Υλικά	Σετ από φυλλάδια για τους μαθητές: "Δηλώσεις για την εξουσία και την διακυβέρνηση".

Διαδικασία

1. Οι μαθητές σχηματίζουν ζευγάρια. Μελετούν τις δηλώσεις και αποφασίζουν με ποιες δηλώσεις συμφωνούν.
2. Κρατάνε σημειώσεις με τους λόγους για τους οποίους υποστηρίζουν μια συγκεκριμένη δήλωση.
3. Τα ζευγάρια παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους στην τάξη.
4. Οι μαθητές εντοπίζουν τις βασικές σχολές της πολιτικής σκέψης (άσκηση μετάβασης) - ο/η εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί τα πορίσματα, και γίνεται συζήτηση στην τάξη για να εισαγάγει τους μαθητές σε (επιλεγμένες) προσεγγίσεις πολιτικής σκέψης (επαγωγική προσέγγιση, επιτρέποντας τη χρήση διαφορετικών μεθόδων- εισήγηση από τον/την εκπαιδευτικό και ίσως τους μαθητές - μελέτη αποσπασμάτων).

Επέκταση

Οι μαθητές αναστοχάζονται πάνω στα ατομικά συστήματα αξιών τους.

Οι μαθητές συνδέουν πολιτικές ιδέες με τις πολιτικές κομμάτων και πολιτικών αρχηγών της χώρας τους.

Υλικά

(βλ. επόμενη σελίδα)

5. Διασκευή από τον Claude Paris, *Ethique et Politique*, Εκδόσεις CG., Quebec, 1985.

Φυλλάδιο μαθητών

Δηλώσεις πάνω στην εξουσία και τη διακυβέρνηση

1. Σε μία κυβέρνηση, ο ρόλος του ηγέτη είναι ύψιστης σημασίας και αναντικατάστατος.
2. Η εξουσία αλλοτριώνει και πρέπει να εξαλειφθεί, ώστε να επιτρέπεται σε κάθε άνθρωπο να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητές του.
3. Ένα έθνος έχει μόνο έναν επικίνδυνο εχθρό: την κυβέρνησή του.
4. Η πολιτική εξουσία θα πρέπει να ασκείται από ανθρώπους επιλεγμένους από τους πολίτες.
5. Τα πολιτικά κόμματα είναι επιζήμια για την εξουσία του κράτους, γιατί χωρίζουν τους ανθρώπους και προκαλούν ανώφελη σύγκρουση.
6. Το κράτος δεν είναι μια απλή συλλογή ατόμων. Είναι μια πραγματικότητα υψηλότερη και σημαντικότερη από ό,τι το άθροισμα των ατόμων.
7. Όλες οι μορφές εξουσίας έχουν την τάση να γίνουν ολοκληρωτικές.
8. Το κράτος δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά το απαραίτητο μέσο για την υλοποίηση των ατομικών επιδιώξεων.
9. Το κράτος είναι ένα τεράστιο νεκροταφείο όπου τελειώνουν όλες οι εκφράσεις της ατομικής ζωής.
10. Οι απεργίες αποτελούν πρόκληση για την εξουσία, και αυτός είναι και ο λόγος που θα πρέπει να απαγορεύονται.
11. Τα άτομα υπάρχουν μόνο για το κράτος, και δεν είναι τίποτα έξω από αυτό.
12. Τα νεαρά άτομα πρέπει να λαμβάνουν μέρος στις αποφάσεις που τα αφορούν.
13. Μόνο όταν θα πάψει να υπάρχει το κράτος, θα μπορούμε να μιλάμε για ελευθερία.
14. Ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να λαμβάνει τις νόμιμες αξιώσεις των μαθητών του/της υπόψη του/της.
15. Οι άνθρωποι έχουν μια φυσική τάση για το καλό. Θα πρέπει πάντα να τους έχουμε εμπιστοσύνη.
16. Η συμμετοχή όλων των ανθρώπων στην εξουσία θα πρέπει να αποτελεί βασική αρχή της οργάνωσης όλων των ανθρώπινων κοινοτήτων.
17. Τα πολιτικά κόμματα επιτρέπουν οι επιδιώξεις των πολιτών να επηρεάζουν τις αποφάσεις της κυβέρνησης.
18. Χωρίς κανέναν έλεγχο, οι άνθρωποι θα σκότωναν ο ένας τον άλλο.
19. Η πολιτική εξουσία δεν θα πρέπει να βρίσκεται στο έλεος της κοινής γνώμης.
20. Οι άνθρωποι έχουν δικαιώματα που η εξουσία θα πρέπει να σέβεται και να προωθεί.

Δραστηριότητα 6.3. – Ανήμουν μάγος

Εκπαιδευτικοί στόχοι	Οι μαθητές ενθαρρύνονται να δημιουργούν ουσιαστικά οράματα. Ένας ανθρωπός χωρίς ουτοπικά οράματα περιορίζεται στην αποδοχή της ισχύουσας κατάστασης.
	Δίνεται στους μαθητές η ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν τα ταλέντα τους (δημιουργικότητα).
Υλικά	Χαρτί και μαρκαδόροι.

Διαδικασία

1. Οι μαθητές καλούνται να φανταστούν τον εαυτό τους στον ρόλο ενός μάγου.

2. Διαβάζουν:

"Ανήμουν ένας σπουδαίος μάγος, θα φρόντιζα οι άντρες, οι γυναίκες και τα παιδιά να μην ξαναπεράσουν αυτά που πέρασαν στη διάρκεια του πολέμου, και για να συμβεί αυτό..."

Κάθε μαθητής συμπληρώνει τις παρακάτω προτάσεις:

- Θα σταματούσα ...
- Θα έκλεινα ...
- Θα ξεχνούσα...
- Θα εναντιωνόμουν ...
- Θα συνέχιζα ...
- Θα δημιουργούσα ...

3. Με τη σειρά, οι μαθητές διαβάζουν δυνατά τις απαντήσεις τους στην ολομέλεια. Προτείνεται οι καρέκλες να είναι σε κύκλο.

4. Αξιολόγηση: οι μαθητές επισημαίνουν και συζητούν ποιες επιθυμίες και ανάγκες ανακάλυψαν.

Επέκταση

Οι μαθητές ασχολούνται σχετικά με το αν θα μπορούσε να γίνει κάτι για να πραγματοποιηθεί μια από τις επιθυμίες τους.

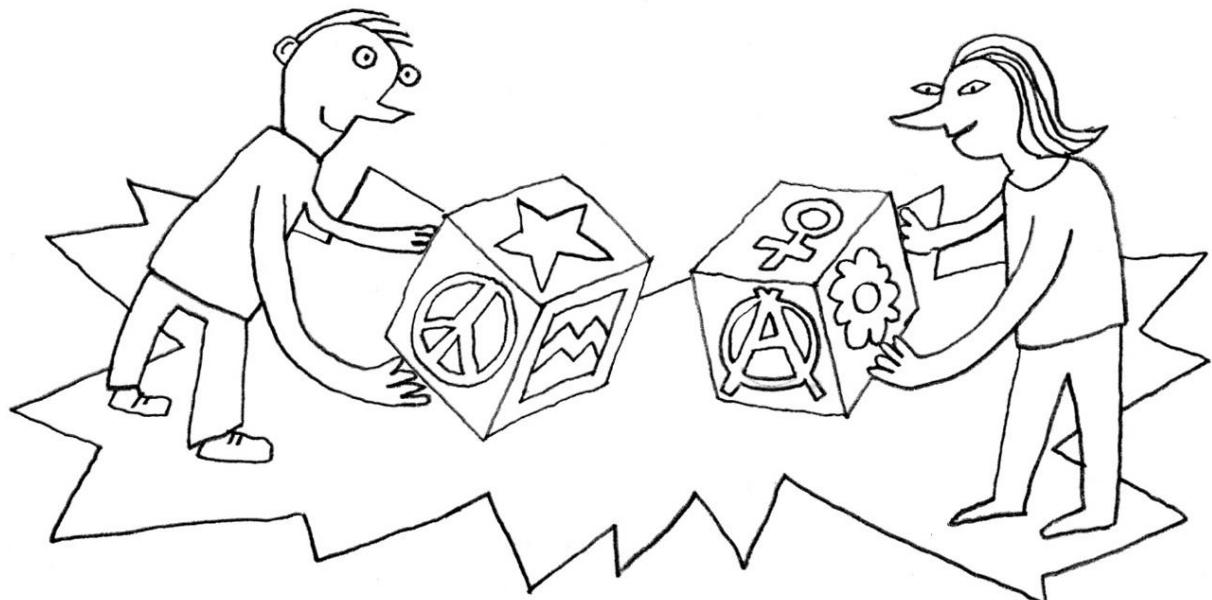
Παραλλαγή

Για μεγαλύτερους μαθητές:

"Ανήμουν αρχιτέκτονας...": οι μαθητές φαντάζονται πώς θα μπορούσε ή πώς θα έπρεπε να είναι το σχολείο τους, ή η πόλη στην οποία ζούνε.

Οι μαθητές μπορούν να αναστοχαστούν πάνω στις επιθυμίες τους, και να τις συνδέσουν με βασικές παραδόσεις της πολιτικής σκέψης (Φιλελεύθεροι, Συντηρητικοί, Σοσιαλιστές, Φίλοι της Γης).

Κατανοούμε την πολιτική φιλοσοφία

Εικονογράφηση από το Κεφάλαιο 6

EDC/HRE Βιβλίο VI: Διδάσκουμε τη δημοκρατία

Mια συλλογή από μοντέλα σχετικά με την εκπαίδευση για τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τα ανθρώπινα δικαιώματα